Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 132. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 13-го ЛИПНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 13th, 1955. No. 132. VOL. LXII.

2.6 БІЛЬЙОНІВ ДОЛЯРІВ НА ДОПОМОГУ ДЛЯ ЗАКОРДОНУ

Вашингтон. — В Палаті Репрезентантів переголосовано законопроєкт про асигнування 2,638,741,750 долярів на допомогу для закордону. За цим законопроєктом голосувало 251 конгресменів, проти 123 конгресменів. З Палати Репрезентантів законопроєкт перейде ще на затвердження Сенату. За законопроєктом голосувало 146 демократів і 105 республіканців. Ухвалена на допомогу для закордону сума на 627,900,000 долярів нижча від вимаганої урядом. В найбільшій мірі зменшено в законопроєкті суми на військову допомогу закордонові, зокрема не ухвалено суми 420 мільйонів долярів на військову допомогу, адміністровану департаментом оборони. В ухваленій сумі — 2.6 більйонів долярів — мають бути асигновані: 705 мільйонів долярів на безпосередню військову допомогу для американських союзників в усьому світі, 305 більйонів долярів на безпосередню підтримку збройних сил вирядом й одягом, 947 і пів мільйона долярів на оборонну підтримку для господарства заприязнених націй, 172 мільйони долярів на посилення господарського розвитку заприязнених націй в Азії, на Близькому Сході і в Південній Америці, 150 мільйонів на допомогу для недорозвинених областей і 358,741,750 долярів на різні цілі в рямках діяльности Об'єднаних Націй. В останній сумі є 100 мільйонів долярів для підтримки азійських націй, що ними має диспонувати тільки президент ЗДА. Деякі конгресмени намагалися ввести низку поправок таких, як наприклад, щоб не підтримувати фінансово британської летунської індустрії, але всі ті поправки відкинено.

АДМ. РАДФОРД ОБСТОЮЄ ПРОГРАМУ ПРЕЗИДЕНТА В СПРАВІ РЕЗЕРВ

Вашингтон. — Адмірал Артур В. Радфорд, голова Об'єднаних Шефів Штабів, заявив минулого понеділка в Конгресі, що військове командування обстоює необхідність ухвали в Конгресі повного проєкту президента Айзенгавера в справі розбудови і вишколу військових резерв, або взагалі відкинення того пляну. Діло в тому, що Палата Репрезентантів ухвалила в дні 1-го липня поважні зміни в тому проєкті, який початково передбачував збільшення військових резерв з теперішньої кількости 800,000 до 2,900,000 протягом чотирьох років. Справа ця є тепер перед Сенатською Комісією Збройних Сил, перед якою і свідчив адмірал Радфорд. Він твердив, що ця переставка в системі оборони країни вимагає теж основної зміни в стратегічних плянах і кожна зміна в запропонованому Президентом проєкті вимагала б теж зміни стратегічних плянів. Адм. Радфорд заявив теж, що уряд цілком не думає зменшувати радикально кількість активних збройних сил на випадок ухвали законопроєкту в такій формі, як він був запропонований. Голова Об'єднаних Шефів Штабів склав цю заяву у зв'язку з поголосками, що уряд, на випадок ухвали законопроєкту про резерви, плянує вже в наступному бюджеті запропонувати зменшення видатків на оборону з теперішніх 31,882,000,000 долярів на 7,000,000,000 долярів.

Президент скасував контракт Діксона-Єйтса на будову нової електростанції

Вашингтон. — Широко дискутована і розглядана спеціяльною сенатською комісією справа контракту з Діксоном-Єйтсом про будову великої нової електростанції закінчилася розпорядком президента Айзенгавера про уневажнення цього контракту. Водночас із цим уряд подав до відома, що почато переговори в справі будови нової електростанції з управою міста Мемфіс в стейті Теннесі, яка запропонувала, що вона збудує потрібну електростанцію власними силами й у власному заряді. Переговорював у справі нового контракту посадник міста Мемфіс — Френк Тобей. Президент Айзенгавер заявив з цього приводу, що він ніколи не брав би був до уваги оферти Діксона-Єйтса, якби був знав, що почати будову електростанції може само місто Мемфіс. Про рішення Президента в справі скасування контракту з Діксоном-Єйтсом повідомив генеральний прокуратор Герберт Бравнелл, мол. В контракті з Діксоном-Єйтсом була запроєктована будова нової електростанції за суму 107,000,000 долярів для заспокоєння все більших потреб струму в долині Тенессі.

В АМЕРИЦІ

● **Адміністратор цивільної оборони**, Вал Петерсон, зажадавши ще 29 червня від Конгресу додаткових $16 мільйонів, із них $10 мільйонів на „фонд приспішеної евакуації" на випадок несподіваної летунської атаки ворога, „потішав" Конгресову комісію, що по всій імовірності після атомового збомбардування міст не можна буде навіть нікому, хто врятується втечею, туди вертатися. Вибух водневої бомби погасить все життя в обводі 10-ти миль. Щойно тепер оприлюднено промову Петерсона.

● **Д-р Гаролд Юрі**, американський дослідник атомової енергії, лавреат Нобля, відмовився, разом із другим американським лавреатом Нобля, Артуром Комптоном, підписати декларацію англійського вченого й філософа Рассела проти вживання атомової зброї. Він пояснив свою відмову тим, що по-перше, Рассел і 8 інших учених, які підписали ту декларацію, не сказали нічогісінько нового, а дальше, що закордонні вчені не повинні мати впливу на рішення національного уряду.

● **9-денна спека** на Сході ЗДА закінчилась в неділю 10 липня по полудні, коли несподівано впав зливний дощ. Буквально мільйони осіб, що перебували на морських пляжах Ню Йорку в паніці втікали, але знаходили осолоду своєї немилої ситуації у свідомості, що прохолодилось повітря. Від понеділка температура впала до 70-80°, так само обнизилась вогкість. Громовиця заподіяла перерив електричного струму в різних місцевостях. Наслідком того, що вода несподівано залила нижче положені автостради, трапились деякі, на щастя нечисленні, випадки з автами.

● **Т. зв. Російський Балет Монте Карльо**, який давав останню виставу в Ню Йорку в 1950 році, виступив знову останньої неділі на т. зв. Левізон-Стадіоні. Приявних було 17,000 людей.

● **Місто Стратфорд** в стейті Коннектикат відкрило фестивал Шекспірової драми. Запрошено туди теж театрального критика з московської „Правди", який проте, встигши приїхати до ЗДА, передав уповноваження кореспондентові „Правди" з Америки, Євгенієві В. Літошкові. Льокальний Страдфордський часопис, який вистосував те „куртуазійне" запрошення до большевиків, забув, що стейт Коннектикат є забороненою зоною для в'їзду туди большевицьким репрезентантам в ЗДА.

● **Жидівська родина** Мелвіл Б. Елліс 4 роки тому атоптувала 10-денну дівчину і виховала її в жидівській вірі. Тепер мати цієї дівчини виграла процес у суді, і родина Елліс повинна звернути їй доньку, бо, згідно з законом, атоптовані діти повинні бути виховані в релігії природних батьків. Прибрані батьки не хочуть віддати дитини, і їхній адвокат дістав 10-денне припинення виконання вироку для внесення апеляції.

БОРОТЬБА ЗА РОЗБУДОВУ І ВИШКІЛ РЕЗЕРВИ

Адмірал Артур Редфорд (зліва), шеф об'єднаних штабів американських збройних сил і асистент секретаря оборони Картер Бурджес обговорюють з представником сенатської комісії збройних сил демократичним сенатором Ричардом Расселем справу законопроєкту про розбудову і вишкіл військових резерв.

ДО НЮ ЙОРКУ ПРИБУВ ПЕРШИЙ ТРАНСПОРТ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ НА ПІДСТАВІ НОВОГО ЗАКОНУ

Ню Йорк. — Саме в тому часі, як це число „Свободи" йшло на пресу у вівторок рано, до нюйоркського порту при 46-ій вулиці запливав військовий транспортний корабель „Дженерал Лангфіт", на чердаку якого приїхав перший транспорт з 1,200 переселенців з европейської скитальщини до цієї країни на підставі нового переселенчого закону з 1952-го року. Між цими першими переселенцями є велика група українців, що приїжджають стараннями ЗУАДКомітету. Цих перших переселенців зустрічають у порті з відповідною парадою представники уряду, іміграційних властей та добровільних переселенчих агенцій, між ними нашого ЗУАДКомітету. У порті чекав на переселенців теж і представник „Свободи", щоб опісля поінформувати читачів про цей перший траспорт, що започатковує здійснення закону, на підставі якого повинно приїхати до цієї країни 214,000 нових переселенців з Европи, між ними велика кількість втікачів з-поза залізної заслони, отже й українців. Новий заступник адміністратора того закону, П. Дж. Ґерсті, видав заклик, щоб американські громадяни давали „ашуранси" з запевненням праці й помешкання новим імігрантам, втікачам з СССР, щоб таким чином допомогти їм приїхати до ЗДА. З таким закликом від двох років постійно звертається ЗУАДК до українського громадянства, щоб воно вможливило приїзд до ЗДА бодай 5,000 нових українських імігрантів, які вже від більше 10-ти років скитаються по Німеччині й Австрії. Державний Департамент оприлюднив, що до 1-го липня ц. р. видано на підставі нового закону 37,624 візи до ЗДА, в тому числі одну п'яту частину для втікачів з-за залізної заслони.

Одинадцятий Собор УГПЦеркви в Канаді

Вінніпеґ. — за участю понад 300 делеґатів та около 200 гостей відбувся в днях 29 і 30 червня ц. р. Одинадцятий Собор Української Греко-Православної Церкви в Канаді. Собор вислухав звіти з діяльности згаданої церкви за час від останнього Собору. За цілу Церкву звітував Впреосв. митрополит Іларіон і за східню єпархію Впреосв. архиєпископ Михаїл з Торонта. Собором проводила президія з двох священиків і двох світських осіб під проводом митр. Іларіона. Собор обрав адміністратора і нову президію консисторії. На голову Консисторії й адміністратора Церкви обрано Впр. о. д-ра С. В. Савчука. Собор вирішив доручити новій консисторії підшукати з-поміж духовенства канадійського виховання кандидата на третього єпископа УГПЦеркви в Канаді. Консисторія, яка складається з 8 духовних і 9 світських осіб, крім адміністратора і голови президії, який є завжди духовною особою, уконституувалася так, що заступником голови президії обрано о. Михайла Боднарчука, секретарем прот. Г. Метюка, заступником секретаря Василя Сарчука і касиром Івана Сирника. Під час нарад реферовано теж справу реформи календаря, але опозиція проти будьяких змін в цій справі була така сильна, що дискусію над нею припинено і справу знято з порядку нарад.

ФРАНЦІЯ ПРОПОНУВАТИМЕ РЕДУКЦІЮ ВІЙСЬКОВИХ БЮДЖЕТІВ

Париж. — Прем'єр Фор зайнятий тепер виготовленням пляну, згідно з яким усі держави — західні, згуртовані в НАТО, і комуністичні, зорганізовані у Варшавському бльоку, — зменшили б свої військові бюджети на 20%. Водночас він пропонує, щоб західньо-німецький військовий бюджет „зменшити" на 100%, себто взагалі скреслити його, що в практиці означає внеможливлення взагалі відбудови західньо-німецької збройної сили. Суми, осягнені з такої редукції військових бюджетів, були б зібрані в окремому фонді, що його призначено б на допомогу нижче розвиненим країнам, взоруючись на американській програмі „4-ох пунктів". Французький прем'єр Фор нібито задумує представити цей плян конференції чотирьох прем'єрів у Женеві, вважаючи, що така форма частинного роззброєння з одночасним позбавленням Західньої Німеччини збройної сили, до якої вона дістала була право в Паризькому договорі, задовольнила б Москву і що на такій плятформі Москва погодилась би на з'єднення Німеччини. Очевидно, невідомо, чи на це погодилась би сама Західня Німеччина, яка вважає, що будучи роззброєною — вона швидше чи пізніше обов'язково впала б жертвою совєтської аґресії й остаточно втратила б свою політичну й економічну незалежність. Часописи підкреслюють, що Франція, яка вперше бере участь в конференції „на вершинах" — бо ані в Ялті, ані в Потсдамі не було її представника, — захоче використати ситуацію, щоб проявляти ініціятивність і активність, з якою мусіли б рахуватися інші учасники Женевської конференції.

„Мирова офензива" комуністів приспала чуйність Азії

Банґкок. — Наради військових фахівців Організації Південно-Східнього Азійського Оборонного Пакту, які відбуваються в столиці Сіяму Банґкоку, зайшли в сліпий кут — виявив один з її учасників, зламавши тайну тих нарад. Він пяснив невтішний характер тієї конференції просто апатичністю учасників, яку в свою чергу виправдав „мировою офензивою" комуністичного світу. Вільні азійські народи, які ще недавно дуже лякалися комуністичної аґресії, як Сіям, Пакістан й інші, тепер заспокоїлись, вважаючи, що „минулася небезпека" комуністичного нападу. Сам Сіям, який найбільше тривожився і найгостріше виступав проти політики комуністичного Китаю, злагіднив своє становище супроти свого комуно - китайського сусіда, щоб його „не дразнити" та не загострювати нібито вже злагідненої ситуації.

Симпатизують з сателітами, але не радять порушувати їх справи на зустрічі чотирьох

Вашингтон. — У відповідь на вимогу до уряду, поставлену сенатором МекКарті, щоб припинити дипломатичні взаємини з т. зв. сателітськими країнами і їх комуністичними урядами, а замість того визнати протикомуністичні екзильні уряди даних народів, сенатські демократичні і республіканські провідники вирішили висловити в окремій резолюції симпатії американського народу націям, що їх поневолив чужий деспотизм, але водночас заявилися за тим, щоб не згадувати в цій резолюції по імені ні Совєтського Союзу ні будь-якого із сателітів і щоб не порушувати справи сателітів на конференції чотирьох, що має початися 18 липня. Резолюцію, узгіднену з Президентом і державним департаментом, вніс на розгляд Сенату сен. Н. В. Ф. Новленд.

Зміни в Українській Національній Раді

Новий Ульм. — Часопис „Українські Вісті" (ч. 52 з 1955) подав повідомлення, що заступник голови Української Національної Ради і член її президії Іван Багряний зрезиґнував із членства в президії УНРади і склав із себе обов'язки голови УНРади, мотивуючи свою резиґнацію хворобою. Секретаріят Центрального Комітету УРДП окремим письмом, за підписами Івана Багряного, Ф. Піґіда та А. Ромашка повідомив президію Української Національної Ради, що „в зв'язку з уступленням дотеперішнього члена президії і заступника голови УНРади від фракції УРДП — І. Багряного через стан здоров'я, секретаріят ЦК УРДП делеґує на його місце на становище члена президії і заступника голови УНРади Михайла Григоровича Воскобійника". Заява І. Багряного про резиґнацію датована днем 4 червня 1955 року.

АНГЛІЯ ХОЧЕ ҐАРАНТУВАТИ СОВЄТАМ БЕЗПЕКУ КОРДОНІВ

Лондон. — Англійський уряд обмірковує можливість, щоб проголосити ґарантію совєтських західніх кордонів. Вона мала б дати Совєтам забезпеку перед можливістю відновлення німецького аґресивного мілітаризму, якого найбільше бояться Совєти, через що й вони не погоджуються на з'єдинення Німеччини, союзної з Заходом. Англія вважає, що Совєти мають право домагатися повної забезпеки перед новою німецькою аґресією. Водночас Англія ставить з'єдинення Німеччини на перше місце всіх сучасних найважніших міжнародних справ, в тому переконанні, що без з'єдинення Німеччини не можна осягнути нормалізації европейських відносин. Трудність ґарантування Совєтам їхніх західніх кордонів полягає в тому, що Совєти уважають насправді „своїми" кордонами — західні кордони сателітної Польщі, знову ж між Німеччиною і Польщею нема ще остаточних тривких кордонів, що їх визнали б і Західня Німеччина і західні альянти. Кордон на річках Одри — Нісси визначено в Потсдамському договорі в 1945 році, як тимчасовий, з тим, що остаточний буде визначений при підписуванні з Німеччиною мирового договору. Сателітні уряди Польщі й Східньої Німеччини підписали договір, який признає цей кордон „остаточним", але ані Німецька Федеративна Республіка, ані західні альянти його не визнали, а канцлер Аденауер виразно кількакратно заявив, що вправді німці не будуть валити того кордону війною, проте домагатимуться звороту німцям забраним їм після останньої війни східніх земель. Англія лякається, що Совєти можуть так маневрувати на Женевській конференції, щоб звалити вину на західні великодержави, що це з їхньої вини не прийшло до з'єдинення Німеччини. У цьому випадку — лякається англійський уряд — справа з'єдинення німецьких земель стала б швидше чи пізніше предметом двостороннього пактування поміж Західньою Німеччиною і Совєтами, іншими словами, західні альянти втратили б ініціятиву в цій справі і перестали б бути фактичними тісними німецькими союзниками, втративши в середній Европі впливи в користь Совєтів. Англійський уряд вірить, що Аденауер не піде на таку політику, але його наступники можуть зважитись на неї. Тому Англія воліла б ціною різних уступок добитися з'єдинення Німеччини вже тепер. В цій справі конферуватимуть англійський міністер закордонних справ в найближчу п'ятницю в Парижі з державним секретарем Доллесом, а прем'єр Іден в неділю з президентом Айзенгавером в Женеві.

Настала криза у партійному бльоці Аденауера

Бонн. — Два міністри уряду канцлера Аденауера, д-р Теодор Оберлендер, міністер для справ втікачів, і Вальдемар Крафт, міністер без ресорту, обидва з партії Всенімецького Бльоку, зголосили на руки канцлера свою димісію. Обидва названі політики подали за причину свого уступлення — втрату довір'я у своїй власній партії. У Всенімецькому Бльоці, що його популярно називано „партією втікачів (Фліхтлінґспартай), віддавна йшла внутрішня боротьба за впливи і керівництво. Ця партія має 27 послів у західньо - німецькому парляменті і є третьою щодо кількости послів партією в урядовому бльоці Аденауера. Коли 14 послів тієї партії проголосили офіційно опозицію до своїх однопартійців-міністрів, ці останні виступили з уряду. Водночас Оберлендер зрікся головства у партії. Він і Крафт мабуть вступлять до партії християнських демократів. Ця справа має подвійне значення. Передусім канцлер Аденауер готов втратити потрібну йому більшість 2/3 голосів в парляменті, завдяки якій він міг переводити деякі закони, що вимагали такої більшости, не оглядаючись на соціялістичну опозицію. Далі, хаотичні відносини в партії Всенімецького Бльоку вказують на дальший занепад в Західній Німеччині малих партій, в користь двох великих партій — християнських демократів і соціялістів. Партія втікачів, яка складається головно з німців, виселених з східніх земель, що їх дістала Польща, і з Судетенлянду, що його дістали чехи, розлітається в міру того, як щораз більша кількість тих втікачів включається цілком в німецьку економіку й починає жити заможнім нормальним життям.

В СВІТІ

● **У Сиднею** в Австралії 4 міські щоденники видали в останню неділю перше спільне число, під чотирма заголовками, величини всього на 8 сторінок. Це цікаве в історії преси видання пояснює свою появу „винятковим станом": страйком друкарів у боротьбі за поправу винагороди.

● **Дунай** загрожує державам, що їх перепливає, новою повінню. Триденний безупинний дощ, що падав наприкінці мин. тижня, підвищив стан води у тій ріці до 20.3 стіп, а фахівці передбачували, що вода піднесеться ще до 22.3 стіп. Між Массав по німецькому боці та австрійським кордоном залиті залізничі рейки. Нова гідроелектрівня над Інном важко пошкоджена. Австрійська влада наказала евакуацію цілого ряду місцевостей.

● **В Пескарі**, в Італії, відбувались перегони літаків, що з шаленою швидкістю летіли колом над летовищем. Два літаки зударились, запалились і їх пільоти згинули. Упадок горіючих машин на землю не спричинив ніяких дальших людських втрат.

● **У Німеччині і Японії** відбувається рух американських військ: Перша дивізія, стаціонована до цього часу в Німеччині, вертається в цьому тижні до ЗДА, а на її місце виїздить 10-та дивізія з ЗДА. Військові транспортові кораблі везуть також родини американських вояків, яким вільно перебувати в заморських країнах, де стаціоновані американські частини. — Виміну операцію вояків в Японії переводиться не кораблями, а великими транспортовими літаками.

● **У Женеві** мерщій приготовляють віллю над Женевським озером, в якій замешкає президент Айзенгавер з дружиною підчас конференції „на вершинах" в найближчому тижні. Це стара архітектурна пам'ятка з 18-го сторіччя у французькому Людвіканському стилі. Дім має 15 кімнат, з одного боку притикає до озера, а з трьох інших — до чудового саду. Швайцарська водна сторожа й військо хоронитимуть дім. Пресовий секретар Президента Гаґерті перевів уже інспекцію тієї вілли.

● **В Салерно в Італії** завалилась трибуна під глядачами, що придивлялись пливацькому змагові. 500 осіб зненацька впали в море, але скінчилось на перестраху і крику. Всі інші приявні негайно метнулись рятувати земляків з води, так, що тільки 15 осіб віднесли легкі поранення, а ніхто не втопився.

● **У Римі** відбувся перший гостинний виступ американського театру, — що об'їздитиме італійські міста з оперетою „Оклагома". На прем'єрі були приявні італійський віцепрем'єр Сараґат, міністер закордонних справ Гетано Мартіно, багато закордонних дипломатів й італійська аристократична „сметанка". Римські часописи оцінили оперету дуже прихильно, схарактеризувавши її, як „подих свіжого повітря". Навіть комуністична газета висловила кілька компліментів.

ВІСТІ З-ПОЗА ЗАЛІЗНОЇ ЗАСЛОНИ

(За совєтською пресою і радіо)

ДЕЛЕҐАЦІЯ ІНДІЙСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ В СОФІЙСЬКОМУ СОБОРІ

Наприкінці травня, як подає „Рад. Україна" в числі 121-ому, перебувала в Києві делеґація Індійського парляменту, яка „знайомилася з визначними місцями, історичними пам'ятками і підприємствами столиці України". Члени делеґації — читаємо в повідомленні „Ру" — „з великим інтересом... оглядали видатну пам'ятку древнєруської (так! не старо-української) архітектури XI століття, нині державний архітектурно-історичний заповідник — Софійський музей. Вони оглянули мозаїку і фресковий розпис внутрішніх приміщень Софійського Собору, мармуровий саркофаг, в якому в 1054 р. похований князь Ярослав Мудрий". Яку відповідь дали совєтські „чічероне" на питання гостей, як це сталося, що Софійський собор замінено на музей і чому заборонено вірним України молитися в цьому Соборі, „Рядянська Україна" не згадує. А поставити таке питання релігійні індійці мусіли.

„ВАЖКО НАЗВАТИ РАЙОН, ДЕ СТАНОВИЩЕ З СІВБОЮ НЕ ВИКЛИКАЄ ТРИВОГИ"

Якийсь І. Верьовкін у великій кореспонденції з Дрогобиччини на Західній Україні б'є в „Радянській Україні" (ч. 120) на тривогу з приводу катастрофального стану весняної сівби на Дрогобиччині. „Важко назвати район або МТС — пише він, де становище з сівбою не викликає тривоги. На 15 травня в області посіяно ярих 63 проценти, в тому числі зернових 78 процентів — на 4 проценти менше, ніж було посіяно на це число торік... У Комарнівському районі під кукурудзу виділено 1,400 гектарів, а засіяно тільки 704. У Миколаївському районі з 1,000 гектарів засіяно кукурудзою 698. Ще гірші справи в гірських районах. За планом ці райони мають посадити кукурудзу на 3,604 гектарах, а посаджено тільки на 1,403. Славський район план садіння кукурудзи виконав лише на 11 процентів".

СКІЛЬКИ БУРЯКОВИХ ПОСІВІВ НА ЧЕРКАЩИНІ ЗАГИНУЛО?

В окремому дописі з Черкащини, надрукованому в ч. 120-ому „Рад. України" і підписаному редакцією газети „Черкаська Правда", читаємо такі факти про стан бурякових посівів на Черкащині: „Торік у Литвинівській артілі „Більшовик", Жашківського району, несвоєчасно почали боротьбу з довгоносиком і від цього втратили чимало врожаю цукрових буряків. Нині також не відчувається справжньої турботи про збереження бурякових плантацій. В районі вже загинуло і пересівається до 1,700 гектарів бурякових плантацій... В ряді колгоспів, обслужуваних Жашківською і Бузівською МТС несвоєчасно приступили до обрібку цукрових плантацій, погано борються з довгоносиком і буряковою блохою. Особливо незадовільно, а вірніше сказати зовсім не працюють літаки цивільної авіяції, які прибули на Черкащину для боротьби з шкідниками. Через технічну несправність апаратури чотири дні простоює літак у колгоспі імені Чапаєва... З 15 по 18 травня у частині колгоспів зовсім не було видно людей на бурякових плантаціях. Внаслідок цього пошкодження посівів зросло. У колгоспі імені Сталіна пошкоджені площі досягали 180 гектарів, імені Леніна 100 гектарів, імені 1 травня 150 гектарів. Близько половини посівів загинуло в колгоспі імені Шевченка (с. Мошурів)."

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

БАГАТОМОВНИЙ ПОВОРОТ

Трьох бувших американських вояків, які — разом з 17 іншими полоненими в Кореї американцями — свого часу відмовились від повороту до своєї країни та залишились в комуністичному Китаї, тепер під загрозою самогубства вимогли від своїх червоних опікунів, щоб ті передали їх в руки американських консулярних властей у Гонг-Конгу.

Всі три згадані бувші американські вояки, повернувшись, дали приблизно такі вияснення:

Початково вони відмовлялись від репатріяції, бо під час перебування в полоні вони були „самостійні і ароґантні" у відношенні до своїх полонених товаришів, наробили собі між ними багато ворогів та боялись „політичних переслідувань" на випадок свого повороту. Пробувши три роки в комуністичному „раю", вони прийшли до переконання, що не тільки „політичне переслідування" за поповнені провини супроти своїх товаришів і свого народу, не тільки евентуальна в'язниця, але і „смерть краща від комунізму". До такого висновку вони прийшли, як згадано, за три роки свого, та ще й упривілейованого побуту під комунізмом.

Їхнє поступування вияснив образово один з них: „як дитина, я вибрав комунізм, а тепер, як мужчина, я хочу вернутись додому". Дозрівши в комуністичному „раю", вони переконались, що „комунізм гірший від Гітлера, бо Гітлер убивав тіло, а комунізм убиває ще й душу". Вони переконані, що їхні земляки будуть проти них огірчені, бо вони „не можуть зрозуміти і не зрозуміють, чому ми пішли до комуністів і чому ми їх тепер покинули". Вони знають, що за їхню поведінку їх очікує в Америці в'язниця і вони признають, що на неї вони собі заслужили. Але вони теж переконані, що „коли ми зможемо сказати народові, що ми відчуваємо і що ми знаємо про комуністів, то це теж буде добре, хоч самі будемо у в'ізниці".

Очевидно, що справа цих трьох американських блудних синів на їхньому повороті та на їхніх початкових заявах ще далеко не закінчилась. Усе буде ще перевірене і, можна сподіватись, що все буде виснене звичайним порядком. Усі бо три були, в результаті їхнього поступування, виключені без чести із збройних сил своєї країни та в більшій чи меншій мірі можуть уважатись за зрадників, без уваги на мотиви та причини їхнього поступування. Але, чи вже тепер, на підставі їхніх початкових заяв, не можна б уважати їх за конкретний приклад та наче символ політики багатьох державних мужів?

Аналогія сама напрошується. Багато державних мужів і політиків Заходу, хоч знають або повинні знати, що означає комунізм, усе ж таки під натиском якогось страху, наприклад, страху перед війною, вважають за відповідне толерувати комунізм та з ним переговорювати і договорюватись Три американські вояки по-дітвацьки думали, що з комунізмом можна „співжити". Чи не думають так само по-дітвацьки деякі державні мужі, проповідуючи „мирне співжиття" з комунізмом? Але, ці три бувші американські вояки, ставши „мужчинами", рішили направити своє дітвацтво бодай тим, що скажуть своєму народові правду про комунізм. Цю правду вони пізнали дуже швидко, пізнали, що вона „гірша від Гітлера, бо вбиває не тільки тіло, але і душу". Вони мали нагоду пізнати її безпосередньо та в зустрічі з комуністичною дійсністю. Вони, як діти, не вірили переконуванням та запевнюванням, що комунізм пече, аж доки самі не спробували і не попеклись. Яке сумне свідоцтво для всіх тих „дорослих" політиків, які знають, що комунізм пече, але не зважають на це і таки протягають руку до співжиття, щоб „переконатись".

З цього випливає і деяка практична наука для українців у вільному світі. Більшість з нас знає цей комунізм та його страхіття, багато з-поміж нас знають його з гіркого досвіду на власній шкірі, ми знаємо найкраще, як він „пече" і вбиває. Ми знаємо теж його нерозривний зв'язок з історичним московським імперіялізмом. Нашим великим завданням завжди, на кожному кроці і постійно пригадувати нашим американським співгромадянам та вільному світові, як цей комунізм та московський імперіялізм „пече". „Свободі", наприклад, часом один чи другий читач докоряє за те, що в ній так багато місця віддається матеріялам саме про народовбивство та загрозу московського комунізму й імперіялізму. Одному чи другому читачеві вже „обридло" вічно читати про це. Але як мусів обриднути цей комунізм мільйонам наших братів у його неволі! Скільки ще треба слів та прикладів, щоб цей комунізм обрид теж усім тим, які думають, що з ним можна „мирно співіснувати!" Чим скорше обридне цей комунізм усім так, як обрид нам і трьом поверненим з „раю" американцям, тим скоріше буде мир у світі.

ЗА ЛАШТУНКАМИ ПАЦИФІСТИЧНОЇ МЕТУШНІ

Преса Заходу уважно підхоплює кожний миролюбний порух Совєтів й розтрублює широко про великі зміни в наставленні кремлівських володарів. Кожна посмішка Молотова коментується як ластівка близької кращої доби, а недавні великі пересилки совєтського золота в банки Европи вважаються за наявний доказ, що ось нарешті совєтський громадянин за це золото отримає необхідні йому товари й його життєвий рівень доганятиме рівень життя на Заході.

Можна було найуважливіше читати сотки статтей з приводу цього золота й не натрапити на єдино правильний висновок, що золота в Росії тепер є безмір. Видобуте життям соток тисяч в'язнів, це золото хоронилося, як надійна зброя для рішучого удару на Захід. Рішучий удар вже назріває. Але для цього необхідно мати ще багато-багато речей, що їх в СССР недостає і що їх має ущерть Захід. Надіятись на нову добу якогось „ленд-лізу", яка принесе знову Кремлеві ріки найрізнішого добра на скріплення військової потуги, тепер не доводиться. Отож, щоб здобути необхідні запаси для успішного ведення війни, доводиться заплатити щирим золотом, що Росії коштує не набагато вище, як пісок чи глина, а яке робить гіпнотизуюче враження на пересічного й непересічного громадянина Заходу.

„Молотов посміхнувся ...", „Булганін міцно стиснув руку ...", „Хрущов заявив, що його миролюбна країна ..." — читач Заходу може спати спокійно й не розуміти, що значить недавня мирна анексія Індії у формі пакту, що його підписав Неру в Москві й що відкриває шлях тисячам і тисячам московських „фахівців" у ще одну країну, у країну, сотки мільйонів населення якої теж повинні бути включені в комуністичний бльок перед розпочаттям рішальної війни.

Грядучі події розуміють лише західні фахівці, але голос їх ще тяжко доходить до сприймання громадянством, що на полицях прилюдних книгозбірень знаходить переважно книги про Росію, видані в часи повного панування тут совєтських агентів, в добі віддавання союзникам-росіянам не лише соток тисяч свідомих ворогів комунізму, але й цілих суходолів й народів, — так в Азії, як і в Европі.

З-поміж голосів західних фахівців, вартний уваги нашого читача недавній голос осторогу, що пролунав із сторінок журналу „Ю. Ес. Нюз енд Ворлд Ріпорт" (з 10 червня ц. р.) під заголовком „Нова воєнна стратегія Росії" і що її автором є невиявлений б. військовий аташе в Москві, що тепер працює для одного із західніх урядів. На цю тему вже була згадка в „Свободі", але варто пригадати ще деякі твердження.

Автор твердить, що Росія тепер перебуває у найважчому напруженні підготови до превентивної війни, що вона вирішила вдарити перша, а не чекати на можливість поразки. Москва відкинула колишні сталінoвські підготування до оборони й тепер уся її потужна державна машинерія працює для несподіваного нищівного удару. Упадок Маленкова пов'язаний з цією зміною кремлівських поглядів на майбутню війну.

Автор аналізує статтю ген. Д. Корнієнка (одного з керівників морських сил), з 5-го травня ц. р. й доходить до висновку, що: „Совєтські вожді розглядають несподіваний напад атомовою зброєю, як рішальний чинник майбутньої війни". Щоб впору вжити цю зброю, совєти посилюють свою розвідчу службу, а ослаблють ворога політично. Інші совєтські автори, що їх статті проаналізував автор, тривожно вказують на поступ Заходу в озброєнні й на приготування Америки для трансбігунової війни.

Непомірно поширивши свої фактичні кордони, СССР вже не почуває себе оточеним й тому давні теорії про оборону тепер перестарілі. Усе перебудовується для нападу, для „атаки на капіталістичний світ ... й здобуття вирішного панування над світом".

Для нас безсумнівно, що висновки автора вірні. Договір з Австрією такий самий пропаґандивний трюк, як і заяви на численних конференціях, як бажання ще поговорити з великими й малими політиками Заходу, як і готовість навіть заплатити за якийсь один з багатьох зістрілених літаків.

Розкручена совєтська військова індустрія набирає все більшого розгону й вже недалекий день, коли продукція її може дорівняти продукції Заходу не тільки в ділянці летунства.

Але для того треба часу і, щоб здобути цей час, Молотов присміхається, Булганін тисне руки, Хрущов заявляє. Громадянин Заходу може спокійно наставити свій телевізор на останні бейзбольні змагання. Це простіше і відрадніше, ніж довідатись про швидке пересування кордонів СССР в Азії, про продукційні успіхи його терористичної системи й про наближення часу дня несподіваної атаки.

КОНФЕРЕНЦІЯ „НА ВЕРШИНАХ"

Лондон. — Конференція „4-ох великих" (Америка, Британія, СССР і Франція), що має відбутися в Женеві від понеділка, 18 ц. м., уже 2 роки непокоїть громадянство в різних країнах. Почин до конференції „на вершинах", як відомо, дав Черчил у промові в парляменті 11 травня 1953 року. Під враженням недавньої смерти Сталіна, в західньому світі були тоді поширені надії на зміну політики совєтського уряду наслідниками померщого диктатора. Черчил, своїм способом хотів вплинути на фантазію людства, загроженого атомовою війною. Скликавши таку конференцію і досягнувши хоч і невиразної резолюції учасників, тодішній британський прем'єр міг би сказати, що „дещо робиться", і дальші переговори доручити міністрам закордонних справ.

Історія знає багато конференцій „на високому рівні", які не тільки не дали учасникам замирення, але прискорили війну. Так, у Тильзиті 1807 року відбулася конференція імператора Наполеона І і царя Олександра II, щоб розділити тодішній світ на „сфери впливів". Однак цар Олександер незабаром став союзником великої европейської коаліції проти Наполеона. Конференцією „на високому рівні" була зустріч прем'єрів Німеччини (Гітлер), Британії (Н. Чемберлейн), Франції (Далядьє), Італії (Муссоліні) в Мюнхені, в жовтні 1938 р. Ця конференція ясно показала вільним націям, що з диктаторами не можна договоритися, і після цього Англія почала готуватися до війни.

Можна б навести немало подібних конференцій „на високому рівні", що не дала добрих наслідків. Але, не зважаючи на недобрі прецеденти, нова конференція голів великих держав у Женеві відбудеться.

Від багатьох інших конференцій „на високому рівні" Женевська зустріч прем'єрів великодержав відрізнятиметься тим, що учасники її будуть говорити з позиції сили. Коли Гітлер покликав чеського президента Гаху до Берліну в березні 1939 р. на розмову, то це була теж „конференція на високому рівні", як між нерівними партнерами: один диктував, другий мусів коритися. В Женевській конференції сили учасників приблизно рівні. Тут не можливий диктат, а може бути або порозуміння, або повний розрив.

Коли слідкувати за виявами політичної думки в Британії (парлямент, преса, прилюдні промовці), то зовсім ясно, що маси народу і політичний провід цієї країни готові на згоду і мир з СССР, не ставлячи Москві ніяких „неприємних" вимог. Коли в Америці згадати про долю країн-сателітів, які Москва „совєтизує", то з совєтської столиці назвали „абсурдом" домагання розглядати справу сателітів у Женеві. Про „під-сателітів" (балтійські країни, Україна та інші поневолені Москвою нації) в Британії ніхто і не згадує: то вже вважається „законною власністю" Москви ...

Була теж помітна радість, коли Молотов виявив бажання — об'єднати розділену Німеччину. Але радість була коротка: пропаґандою німецької „соборности" Молотов хотів виключити Західню Німеччину із оборонного союзу демократичних держав. Коли він побачив, що Зах. Німеччина не піде на принаду невтральности, за прикладом Австрії, то Москва стала твердо на позиції: всі її совєтизовані сателіти мусять лишатися в обіймах „старшого брата".

Ніхто в Британії не згадує про визволення націй пригноблених Москвою, бо кожний розуміє, що це мусіло б викликати світову війну. З цього випливають надії на „мирне співжиття" з совєтським бльоком. Великої ваги надають тут внутрішнім недостачам СССР (харчування, недобори в індустрії). Думають, що через те Москва буде більше схильна до порозуміння.

П. А.

КОЛЯБОРАЦІОНІЗМ, ЧИ РЯТУВАННЯ ЖИТТЯ

Коротенька вістка, що вислід затяжного судового процесу в Єрусалимі вплинув на кризу уряду в Ізраїлі — нічого не говорила далеким від тієї країни читачам. Вони не могли догадуватись, що мова в тій вістці про такий сенсаційний судовий процес, який посередньо заторкує та відновляє в цілій ширині велику й контроверсійну проблему „колябораціонізму", себто співпраці в будь-якій формі з нацистами під час останньої війни. Закид колябораціонізму був не тільки ганьбою для вільної людини, але й грозив їй трагічними наслідками. Скільки осіб згинуло на шибениці, чи розстріляні, засуджені різно-національними післявоєнними судами за колябораціонізм?! А чи може хтось нині ствердити напевне, що чимало з отих засуджених за колябораціонізм діячів не будуть колись реабілітовані, як ось, напр., французький маршал Петен, чи словацький націоналіст, о. Тісо?!

Почалось в єрусалимському суді з дуже маленької справи: 70-річний Малхієл Грінвальд, мадярський жид, тепер у Палестині, який втратив усю свою ближчу і дальшу родину, разом 52 особи, в газових казаматах в страхітливому кацеті в Авшвіц, огірчений, вбачаючи скрізь винуватців своєї трагедії, публічно назвав колишнього голову жидівської громади на Мадярщині, Рудольфа Кастнера, коляборантом. Цей останній навіть не реаґував на той закид, але провід його соціялістичної партії (Мапай) заскаржив Грінвальда, члена право-націоналістичного табору (Іргун Цвай Леумі) — за образу чести. Люди не звертали уваги на той процес, переконані, що він триватиме день-два і закінчиться невеликою грошовою карою для старенького Грінвальда. І дійсно, у 5-му дні того судового процесу суддя запропонував обвинуваченому, щоб той признав свою вину, що очорнив Кастнера, а за те суд виміряв йому найлагіднішу кару. Грінвальд відмовився і заявив, що переведе доказ правди. Це було поверх року тому. Почалось поликування і переслухування щораз нових свідків. Судова заля перетворилася помалу в арену завзятої політичної боротьби двох таборів: принципіяльних, так мовити догматичних ворогів найменшого контакту не тільки з нацистами, а всіми противниками самостійности жидівської держави (отже, гостро критиковано також Жидівську Агенцію, керівний всежидівський осередок, за її колишню співпрацю з Англією), — і на речників думки, що не треба було цуратися ніяких засобів, які тільки вели до рятування життя жидів в часі їх масового переслідування.

Рудольф Кастнер зовсім не заперечував, що він зустрічався, нараджувався і віддавав деякі послуги провідникові нацистів на Мадярщині Карлові Айхманові. Цей останній закликав раз Кастнера до себе і заявив йому: „Кров за товар і товар за кров. Я готов продати мільйон жидів за 10,000 вантажних авт, 1,000 пушок кави або чаю та вантаж мила. Їдьте до Швайцарії, Туреччини, Еспанії, куди хочете, і привезіть той товар. В іншому випадку — згине мільйон мадярських жидів". І Кастнер, що був головою жидівського допомогового комітету в Будапешті, дістав від нацистів пашпорт з усіма візами та поїхав за кордон шукати зв'язку з жидівськими керівниками, англійськими й американськими чинниками та взагалі всіми, хто, на його думку, міг допомогти в цій справі. Він зв'язався між іншими з своїм близьким знайомим, теперішнім прем'єром в Ізраїлі, Моше Шареттом, який порадив йому — не давати ніякої конкретної відповіді нацистам, зволікати, крутити та старатися рятувати жидів. Англійці рішуче відмовились доставити нацистам будь-яке добро, що мало б вартість воєнного матеріялу (вантажні авта), чи облегчило б їх харчову ситуацію. У тому своєму паломництві Кастнер зустрінувся з прерізними митарствами, інтриґами, обманом, підступом. Вилізли теж на верх різні подробиці шпиґунської сіті, що її Німеччина зорганізувала була під час війни на Близькому Сході. Маленький судовий процес за образу однієї людини заточував щораз ширші кола й викликував щораз більший скандал.

Але центральною проблемою того процесу таки залишилось питання, чи можна було взагалі пактувати і будь-як співпрацювати з нацистами, щоб рятувати своїх земляків від певної смерти, та як далеко можна було дійти в тій „коляборації". Бо, врештою, мадярські жиди, не діждавшись „викупу", що їх зажадали нацисти, були послідовно винищені. Спершу всіх їх виарештували, по 12,000 денно, й запроторили до задротованих ґетто. Потім почали їх вивозити до згаданого кацету в Авшвіц, де їх убивали в ґазових камерах і палили в кацетовій крематорії. Таким чином згинуло там поверх пів мільйона мадярських жидів, між ними всі члени рідні Грінвальда. Його адвокат закинув Кастерові, що той, щоб рятувати власну рідню, обманював мадярських жидів марними надіями і стримував їх від масового повстання, яке, мовляв, було б краще, ані ж безвольне вижидання смерти. Найбільший закид зроблено Кастнерові, що він таки вирятував 19 членів власної рідні і 300 жидів з свого родинного містечка Клюй, коли тим часом сотні тисяч інших жидів — згинули. Адвокат Грінвальда закинув Кастнерові в очі: „Ви розпочали, як політичний амбітник, а скінчили, як зрадник". Але адвокат Кастнера відповів: „Жадати від когось, щоб не журився передусім власною родиною — це гіпокризія". В усякому разі — Кастнер в ході процесу опинився в ролі не обвинувача, а оскарженого. Коли оборонець оскарженого Грінвальда впродовж 12-ох днів мучив його детальними допитами про його зв'язки з нацистами на тлі тієї безприкладної трагедії мадярських жидів, то Кастнер остаточно заломився, плакав і розпачав. Пристрасті розпалились на жидівській вулиці так глибоко, що Кастнер, рік тому віце-міністер в ізраїльському уряді, потім впливовий редактор, опинився разом з своєю родиною під бойкотом громадянства. Проголошений в минулому тижні судовий присуд у кільканадцятимісячному процесі не втихомирив тих пристрастей, а ще більше їх розбудив. Суддя засудив старого Грінвальда на символічну кару одного ізраїльського фунта (52 американські центи) за невірний закид, наче б Кастнер користав із нацистських привілеїв, але в мотивації присуду назвав Кастнера буквально коляборантом, який „запродав свою душу дияволові" з моментом, коли почав пактувати з нацистами і „посвятив маси для вирятування нечисленних".

Жидівська публічна опінія — як виходить з голосів американської преси — не прихилилась в цілості до думки судді. Бо всі ті, які оціліли з масової масакри, яку перевели нацисти, не можуть признати, що вони — зрадники свого народу тільки тому, що також не згинули. Вони не можуть признати, що вони гірші жиди, як ті їхні найближчі члени родини й приятелі, яким не вдалося врятуватись. І тому в Ізраїлі та в усіх більших скупченнях жидів у діяспорі — той дивний процес тільки роздовбав — пишуть часописи — незагоєну ще з-перед десяти років жидівську рану.

ПРОБЛЕМИ ЖИТТЯ НА ФАРМІ

Кожна новоутворена родина має свої проблеми, незалежно від того, чи вона живе на фармі чи в місті. Але проблеми молодих подруж на фармі часом далеко складніші.

До такого висновку прийшла Сільсько-господарська Експериментальна станція стейту Огайо, перевівши спеціяльні студії з цього питання. Було обслідувано 150 фармерських родин, одружених не більше як чотири роки. Кожні чотири з десятьох обслідуваних молодих фармерок не були підготовані до життя та праці на фармі! З цього виходить, що багато родин мусить спішно пристосовуватись до нового соціяльного та фізичного укладу життя, в додаток до звичайного для молодих родин завдання — навчитись провадити господарство та виховувати дітей.

На питання: „Чи вам подобається жити на фармі?" — більшість фармерок відповідала, що так, їм подобається, і подали причини до того, що вони розуміють, які переваги має життя на фармі. Вони переконані, що здорова атмосфера на фармах створює прекрасні умови для виховання дітей, особливо тому, що на фармі родина має змогу бути разом більше, ніж у місті. Крім того, життя на фармі дає їм більше певности за добробут родини. Витрати на фармі менші і не треба журитись за харчі і страх перед можливістю депресії не такий великий. Це почуття забезпечення разом із близькістю до природи робить життя на фармі зокрема принадним.

Але, не зважаючи на цінність усіх цих переваг сільського життя перед міським, майже всі ці молоді жінки усвідомлюють собі всі труднощі, що стоять перед ними. Більшість з них не мали будь-якої підготовки для життя на фармі та провадження господарства, як ось, наприклад, проходження курсів економіки сільського господар-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Вол. Дорошенко

В ГАЛИЧИНІ 50 РОКІВ ТОМУ

(9)

Та присутній на вічу поліційний комісар нічого собі з того не робив. Хіба коли-не-коли зупиняв оратора, коли той уже занадто перебрав мірку. Тоді слухачі не щадили „приємних" слів для представника влади.

Ми, непривиклі до таких речей у самодержавній Росії, на практиці знайомилися з перевагами конституційного ладу. І хоч ми не могли без сміху дивитися на череватого Діяманда, як він, склавши пухнасті руки на своєму порядних розмірів животі, ґукав: „Ми ґлодні роботніци"..., проте наші симпатії були по стороні бесідників.

Призвичаївшися в Росії ставитися неґативно до поліції, ми і в австрійському комісарі бачили передовсім колеґу зненавидженого царського поліцейського „пристава".

Раз були ми й на українських публічних зборах. Якраз під час курсів відбувався в залі „Народного Дому" з'їзд українського учительства. З'їхалися з усієї Галичини маса учителів і учительок народних шкіл. Я з Дмитрами — Дорошенком і Разовим та з Михайлом Деркачем пішли на цей з'їзд і з цікавістю прислухалися нараді. В тім хтось зрадив нашу присутність і збори захотіли конче бачити братів-наддніпрянців. І нас, хоч як ми не відпрошувалися, потягли на сцену. Вся заля стрінула нас гучними оплесками, але ми, непризвичаєні до публічних виступів, тільки червоніли й негодні були вимовити й слова і так безсловно, чи краще сказати, безславно зійшли зі сцени.

На з'їзді Франка не було, але збори вибрали делеґацію до нього з проханням ушанувати їх своєю приявністю.

Адже ж Франко був не тільки автором популярної, зокрема серед учительства, драми „Учитель", але й загальнопризнаним учителем усього українського люду в Галичині. Появу Франка стрінув з'їзд бурхливими оплесками. Голова зборів повітав його гарячим словом. Франко у відповідь сказав коротку, але змістовну промову про вагу народного учительства для народу та про його завдання і потреби. Франко не був красномовним промовцем, але говорив гарно, спокійно й речево, без жадних жестикуляцій, словесних прикрас і демагогічних вихваток.

Дискусійні сходини в нашій домівці

З ініціятиви ерупівців у нашій домівці відбувалися дискусії на різні актуальні теми тодішньої революційної боротьби з царатом. Під час цих дискусій розважувано погляди соціял-демократів і соціялістів-революціонерів на терор, аґрарне питання, чи потрібна „націоналізація", чи „соціялізація" землі тощо. Точилися завзяті спори, в яких противники не щадили собі колючок. Змагалися ерупівці й місцеві наші колеґи, переважно теж соціял-демократи.

З ерупістів у тому часі у Львові перебували: подружжя Лозенків (Євген і Катерина Голіцинські), подружжя Ткаченків (Михайло, на прізвище „Хвиля" й Наталія, з роду Романович), „Басок" (Маріян Меленевський), „Кавун" (Петро Канівець), Олександер Скоропис-Йолтуховський, що в партійній пресі виступав під прізвищем Г. Будяк і Л. Галін, а в непартійній (в „Літературно-Науковому Вістнику") — Ол. Вишневський, „Карась" (Віктор Мазуренко, брат більше відомих діячів Василя й Степана).

Більшість із них відограли згодом значну ролю в часі першої світової війни, або в пам'ятних днях 1917-20 років.

Меленевський і Скоропис з вибухом війни приєдналися до заснованого у Львові „Союзу Визволення України" й увійшли до його президії. За Центральної Ради й Гетьмана був Скоропис губерніяльним комісаром на Холмщині й мало не згинув, коли поляки її захопили. На еміґрації очолював він гетьманський рух. З упадком Німеччини вийшов із Берліну й пропав без вісти. Меленевський був у дипломатичній службі, згинув на засланні. Михайло Ткаченко був міністром за Центральної Ради. Ім'я його зв'язане з схопленням банкира Доброго. Його дружина Наталя стала досить відомою письменницею. Катерина Голіцинська („Лоза"), вернувшися з еміґрації після жовтневого маніфесту 1905 року, визначилася, як статистик, і перед першою світовою війною стояла на чолі Статистичного відділу Губерніяльного Земства в Саратові. З чоловіком вона розійшлася й одружилася з полтавським статистиком Василем Кошовим. Голіцинський („Лозенко") в часі 1-ої світової війни двічі приїздив з України до Союзу Визволення України, що діяв тоді у Відні. За української влади стояв він на чолі Комісії, що друкувала в Німеччині гроші для Української Держави. Помер на еміґрації у Чехословаччині, як професор Української Господарської Академії в Подєбрадах. Тільки Віктор Мазуренко нічим не визначився. Повернувшися в 1905 році з еміґрації з дружиною-галичанкою, ввесь час працював десь на Сході.

Чув я, що він не тільки відстав від українського руху, але навіть став нашим ворогом.

Микола й Левко Ганкевичі в часі 1-ої світової війни були діяльними співробітниками „Союзу Визволення України". Микола містив дуже цікаві і змістовні статті в „Вістнику" Союзу та в його німецькім органі — Ukrainische Nachrichten. Левко був дипломатичним представником Союзу в Болгарії. Тепер проживає в Ню Йорку.

Веселим нашим товаришкам — Дарці й Насті судила доля сумний кінець. Настя, вернувшися додому, з головою впірнула в партійну роботу. Виконуючи одно партійне завдання, перестудилася і в результаті схопила скоротечні сухоти й передчасно зійшла з цього світу. Дарка, яка пізніше вийшла заміж за відомого адвоката і вченого Володимира Старосольського, брала видатну участь у громадському житті, зокрема в жіночому русі — була вона редакторкою першого жіночого часопису „Мета", що виходив у Львові в 1908 р.

В 1939 р. большевики арештували й вивезли на каторгу д-ра В. Старосольського, як міністра УНР, а головно, як оборонця Лемика, що зробив у Львові замах на совєтського консула. Тоді ж вивезли на заслання й Дарію. Там вони обоє і згинули.

У Львові жив тоді й покійний Богдан Ярошевський, основник „Української Соціялістичної Партії", що була копією „Польської Партії Соціялістичної" (ППС). Ярошевський, як і В. Липинський, був людиною польської культури. Чоловік здібний і симпатичний. На жаль, передчасно помер на сухоти.

Перебував тоді у Львові в партійних справах і один впливовий російський соціял-демократ. Не пам'ятаю вже, як він називався. Здається мені, що це був Ларін (чи то пак — Лурьє), з роду жид. Так пише в своїх спогадах і Дм. Дорошенко (пор. ст. 60), але Андрій Жук каже, що це був Віск. Та хто б він не був, мав він великий вплив на Баска й Кавуна, з якими був у добрих відносинах і часто конферував.

Пізніше, вже після курсів, приїхав до Львова Михайло Русов із Ляйпцігу, де студіював етнологію. Це була людина дуже талановита й мила. Належав до основників РУП. На жаль, у Ляйпцігу прокинулася в нього душевна хвороба, яка згодом звела його передчасно в могилу.

Семен Старів
Делегат УККА до ООН.

ЮВІЛЕЙНА СЕСІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

I.

Бочку меду і ложка дьогтю.

Сан Франсіско, дня 20-го червня. Із залі сесії ООН.

Сесія Організації Об'єднаних Націй, присвячена десятій річниці її заснування, має відчинитись о третій годині. Тепер половина третьої. Добре, що прийшов раніше, бо тут насправді є на що подивитись.

В залі панує святковий настрій. На сцені нерухомо звисають прапори шестидесяти держав світу. Перед прапорами стоять розташовані сорок сім крісел. В центрі, на передньому пляні, стоїть стіл президії з трьома кріслами, призначеними для президента Генеральної Ради, Генерального секретаря, та дорадника президента. На короткій віддалі, з правого боку, стоїть самітнє крісло для презид. ЗДА. Як господар, він буде говорити першим. З лівого боку стоїть два крісла. Схема, яку я тримаю в руках, показує, що ті крісла призначені для губернатора Каліфорнії і для голови міста Сан Франсіско.

Заля поступово заповняється делеґатами. З усіх боків вони прямують до своїх місць. Серед чорних та синіх убрань мерегтять барвисті халати і білі тюрбани. Ось один з них пройшов у вузьких, смугастих штанях (мабуть Англієць), а за ним плентається так ніби в спідниці, другий — придивляюсь і бачу, що то таки мужчина-дипломат з Азії чи з Африки в своєму національному вбранні. В юрбі тих дипломатів мерехтять якісь дивні циліндричні шапки, білі пов'язки на головах, білі й вузенькі штани; широкі й барвисті кушлаки... Одні з них ретельно поголені, другі зарослі бородами, або з виплеканими вусами чи вусиками. Одні білі, а другі чорні; ті жовті а ті смугляві. Одні прямують до своїх місць впевнено, випрямившись, гордо вітаючи своїх знайомих, не зупиняючись; а другі, як слуги, низько вклоняються, зупиняються, щоб привітати своїх знайомих чи відповісти на привітання, і, здається, боязко оглядаються.

Спостерігаючи цю картину, в мене мимоволі виринають далекосяжні думки. Нехотячи я відчуваю велич цієї події і шляхетність ідеї, яка звела цю різнощерстну людність до цієї залі. Все говорить про те, що це не є просто собі збори членів якоїсь організації; щось нашіптує про те, що це є щось вище; щось, що продиктоване не простими собі обставинами чи матеріяльними умовами, а чимось вищим, чимось духовим. Це є прояв людської доброї волі знайти спільні шляхи до мирного і дружелюбного співжиття людини з людиною, нації з нацією і держави з державою.

До цієї залі тепер збирається цілий світ. Сюди сходяться люди різних рас і націй, різних релігій і звичаїв, різної культури і різного економічного розвитку. Одні з них прибули сюди з гордої і цивілізованої Европи; другі — з африканських джунґлів; треті — з відсталої, бідної і перенаселеної Азії, а ті й інші з других частин земної кулі.

Що ж вони хотять, ці дипломати? Яка сила їх принесла сюди, в це надморське місто, на береги Тихого Океану? Яка їхня ціль? Що можемо чекати від них ми, українці? Чи в стані цей світовий форум полегшити долю поневоленої української нації?

Ось за такими питаннями якраз і ховається велич цієї події. Всі вони з'їхались сюди, щоб відновити статут Організації Об'єднаних Націй і щоб зберегти, таким чином, цю світову організацію для блага народів і для спільної боротьби всіх націй і держав світу за волю і добробут всього людства. Вони з'їхались сюди, щоб за допомогою цієї організації запобігти виникнення війни і щоб здійснити ідею співробітництва і взаємодопомоги. Мир, свобода людини і націй добробут людства і воля від страху — це є мотто цієї сесії.

Ці слова можна чути і бачити скрізь і всюди. Всі часописи джонґлюють цими словами. Ці слова можна чути на вулицях. Промовці захлинаються цими словами в клюбах, по радіо і на телевізійних станціях. Я чую ці слова навколо мене. Я читаю ці слова на кожному клаптику паперу. Така вже тут атмосфера. Але я... Мені сумно.

Мені сумно, бо я українець: бо я репрезентую тут прямо чи символічно, мільйони українських скитальців, які втрачаючи своє майно й рідних, змушені були тікати від московсько-комуністичних напасників.

Тепер вони ті, під ярмом яких стогне український нарід, появилися серед дипломатів, усміхаючись по-дипломатичному, і по-злодійському оглядаючись кругом. Який парадокс! Чи не нагадує це казку про того вовка, серед овець, що клявся жити з ними мирно? Різниця між тою казкою і дійсністю в цій залі є в тому, що ті вівці не повірили вовкові і, об'єднавшись, прогнали його геть, а присутні в цій залі, здається, вірять цьому хижакові, бо їх появу в залі зустрінено оплесками.

В моїй голові рояться думки й виникають питання. Совєтський Союз пригнічує мільйони людей багатьох національностей і, одночасно, він є членом цієї світової організації, що спільними зусиллями всіх націй мала б поборювати агресорів і відстоювати свободу націй взагалі і людини зокрема. Питання, чи може вовк дбати про безпеку вівці, яка є вже в його пазурях? Там мільйони людей томляться в концентраційних таборах та в'язницях, а тут його делеґати розпинаються за волю. Чи не є це абсурд і зла іронія?

Мене злість бере. Через кого цей світ боїться війни? Хто загрожує тому мирові? Де і в якій країні люди живуть в рабстві і під постійним страхом? Де, і вякій країні люди масово томляться у в'язницях і концентраційних таборах, де їх розстрілюють без провин і арештовують без обвинувачень? Хіба ж це не в тому Совєтському Союзу?!

(Продовження буде)

Голос Читача

Більше уваги для Азії

Відгуком на статтю у „Свободі", п. з.: „Фальшиве уявлення про Азію" був лист Я. Петрова, вміщений в цьому ж часописі п. з.: „Азійці, а не азіяти".

З доказами п. Я. Петрова в загальному можна погодитися, так само як, можна погодитися з твердженнями та висновками автора першої статті. З одним тільки треба бути обережним — дуже уважно та практично брати всі точки, за рідким виїмком, — словника М. Подвезька, совєтського автора. До цієї теми, збираємося ще повернутися.

В англійській мові вживаються обидва терміни — Asian і Asiatic. Перший з них у у словниках Вебстера-Меріам пояснюється, як Asiatic, щож до другого то пояснення його таке: все, що відноситься до Азії, або характеристичне для неї, Азія або її народи-насельники; це —, коли мова йде про прикметник, коли ж про іменник, то — тубілець, або один з її народів, або взагалі щось, пов'язане з Азією.

Словники Оксфорда пояснюють: для прикметника — пов'язаний з Азією, для іменника — тубілець Азії. Інший відомий англійський словник Нутталс, стандартний словник англійської мови: Asian — приналежний до Азії, а Asiatic — те, що походить з Азії, тубілець її.

Словник Грінченка пояснює ці слова так: перше — азійського походження, а друге — варвар, жорстокий чоловік.

Вживання в англійській політичній та історичній літературі терміну Asian пов'язується більше з висловами загального характеру, як напр. „сфера спільного добробуту" в японському розумінні, де ця ідея оформлювалася з одною із трьох тез релігії Шінту, себто виходило про „призначення" Японії як божеської нації.

Нам, українцям, Азія, її минуле і сучасне мало відомі можна сказати навіть, не цікаві. Але про Азію, а також про її народи існує колосальна література. Найліпше освітлені ці проблеми Азії в англійській мові, а далі французькій, німецькій і десь на 5-6-ому місці в московській.

Україна мала в 1922-30 рр. у Харкові, окрему асоціяцію Сходознавства, що видавала „Східній Світ", та історично-філологічний відділ УАН у Києві, який видавав збірники, присвячені справам Сходу. — Серед тодішньої професури були видатні українські вчені-сходознавці, як акад. Левитський, Бозекул, І. Моршлевський, С. Колос, М. Грунський та акад. А. Кримський.

Англія має знамените — „Royal Asiatic Society" з його відділами в Індії, на Маляях, Цейлоні, в Японії і один з найбільших у Шангаї. Всі вони існують, окрім останнього, понад сто років, видали сотки томів своїх праць, в яких можна знайти різнородні матеріяли, повні джерельних вказівок і цінних текстів в азійських мовах. Шангайський відділ, м. ін. друкував подорожні враження з Зеленого Клину середини минулого століття.

В німецькій мові 75 років тому були видрукувані праці знаного вченого Сібольда, в яких він наводить детальні матеріяли про подорожі по районах р. Амуру та по острові Сахалін японського астронома Мамія Рінзо та інших вчених Японії. До речі Рінзо знав про Татарську протоку більше ніж московський адмірал Невельський, якому приписується все в дослідженнях цієї частини Далекого Сходу.

Крім того вивчають Азію окремі наукові організації, як напр. Сосайті оф Джапан у Лондоні та Азіятік сосайті оф Джапан, яке видало від 1872 до 1922 р. (до знаного землетрусу в Йокогамі) 50 томів та нової серії понад 25 томів. Ці товариства багато допомогли у виданні праць окремих своїх членів, як напр., праці Ваделея п. з.: „Росія, Монголія й Китай" у двох томах, з багатьома копіями старовинних мап, його „Історії Кавказу", „Історії" Мурдоха у 3 томах, прекрасної двохмовної монографії Вудворта — „Марки Японії" та ін.

Згірдливе відношення до азійських народів у нас, так, як і в москалів, має інше джерело, і на нашу думку, воно, зокрема в українців, зовсім не має тої гостроти, як століття тому. Хоч погорда до азійців не є для москалів виїмковою, вона поширюється на всі народи світу і виходить з неосвічености населення та її нехіті до всього чужого („закидаємо шапками", „якісь там макакі", „брудні хахли", „арм'яшки" та ін.). У нас слово „азіят", як „варвар", асоціювалося з нападами печенігів, а потім монгольською навалою.

Дуже важливо знати чужий світ, а зокрема азійський, розуміти його життя, бо тоді і ми будемо бачити нашу власну історію, як частину великого історичного процесу людства, зможемо оцінити правдивіше труднощі, які мали наші люди в минувшині, і, будемо більш обережно підходити до сучасних подій. Тоді ми зумієсмо знаходити сили для розв'язання сучасних наших проблем і боротися проти неправдивих „історій", зокрема в їх московській, фальшивій інтерпретації.

І. Світ

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом)

115-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ М. КРОПИВНИЦЬКОГО

16 травня, в 115-річчя з дня народження Марка Кропивницького, в Києві, в Домі Вчених — як подає „Радянська Україна", відбувся вечір, присвячений клясикові української драматургії, визначному режисерові і акторові. Вечір відкрила народна артистка СССР Зоя Гайдай. Невідомий досі член спілки совєтських письменників України Й. Кисельов схарактеризував Кропивницького, як визначного діяча українського театру. Присутні вислухали в грамофонному запису художнє читання у виконанні Кропивницького, артисти театру ім. І. Франка показали четверту дію п'єси Кропивницького „Дай серцю волю, заведе в неволю". На вечорі були виконані також музичні твори Кропивницького.

В ПРАВЛІННІ СПІЛКИ СОВЄТСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ

18 травня закінчився пленум правління Спілки совєтських композиторів України. Про працю українських композиторів говорили Лятошинський, Верьківський, Данькевич та ін. За останній час на сценах театрів ідуть такі нові їх опери: „Богдан Хмельницький" — К. Данькевича, „Молода ґвардія" — Ю. Мейтуса, „Олекса Довбуш" — львівського композитора С. Людкевича, „В степах України" — О. Сандлера. Пленум дав позитивну оцінку новим творам: „Зоря над Двиною" — Ю. Мейтуса, „Міляна" — Г. Майбороди, „Кирило Кожум'яка" — Є. Юцевича, „Буковинці" — М. Кермінського та ще не закінченій опері „Як гартувалася сталь" — Н. Юхновської.

НА ПЕРШІСТЬ СССР З ФУТБОЛУ

20 травня в Києві відбулася чергова зустріч футбольних дружин кляси „А" — учасниць всесоюзного чемпіонату, Київські динамівці приймали футбольну дружину товариства „Шахтар" (Сталіно). У першій половині гри напасник киян забиває ґоль у ворота донецької дружини. Впродовж усієї гри обидві дружини проводять гострі атаки, але висока гра обох воротарів не дала можливости змінити висліду. Ці цікаві змагання так і закінчилися з рахунком 1:0 на користь динамівців Києва. Зустріч дублюючих складів цих дружин також принесла перемогу киянам, з вислідом 3:0.

КОНФЕРЕНЦІЯ, ПРИСВЯЧЕНА 80-РІЧЧЮ В. ФІЛАТОВА

25 травня в Одесі почалася наукова конференція, присвячена 80-річчю з дня народження і 60-річчю наукової, лікарської і громадської діяльности видатного вченого спеціяліста очних недуг В. П. Філатова. В конференції беруть участь визначні науковці — офтальмологи, хірурги, терапевти і лікарі інших спеціяльностей з України, Росії, а також з сателітних країн. З доповіддю про творчий шлях академіка В. Філатова виступив міністер охорони здоров'я УССР В. Братусь. Доповідач відзначив, що В. П. Філатов своїми працями зробив величезний вклад у медичну науку і зайняв видатне місце в ряду найвизначніших учених світу. Ювілят 40 років незмінно очолює одеську школу очних недуг.

„КУКУРУДЗА — РЯТІВНИЦЯ"

На кукурудзу покладають совєтські керівники сільського господарства усі надії. Цими днями в Україні почався вже третій з черги конкурс на кращу раціоналізаторську і винахідницьку пропозицію в справі механізації усіх процесів вирощування кукурудзи, оголошений Міністерством сільського господарства УССР. „Мета конкурсу, — сказано в зверненні міністерства, — спрямувати творчу думку новаторів колгоспів, МТС і спеціялістів сільського господарства на розроблення конструкцій найбільш продуктивних машин і пристроїв для механізації догляду за кукурудзою, збирання її та силосування". Для заохочення винахідників виділено 2 премії по 2,000 рублів, 15 премій по 1,000 і 30 — по 500 руб.

НАЙКРАЩИЙ КІНОТЕАТР В СОВЄТСЬКОМУ СОЮЗІ

Як подає „Правда", на всесоюзному соціялістичному змаганні перехідний червоний прапор Міністерства культури СССР завоював кінотеатр „Київ" — у столиці України. Цей кінотеатр за останній час став буцімто центром культурно-освітньої роботи в місті. Кожного дня три залі кінотеатру відвідують до 12 тисяч осіб. В кінотеатрі влаштовуться фестивалі совєтських фільмів, а також фільмів „країн народної демократії". Недавно тут відбувся кінофестиваль Східньої Німеччини і Чехословаччини. У фоє кінотеатру організується виставки українських малярів, а також виставки пропаґандивних матеріялів з нагоди різних „кампаній" г Совєти використовують кожне місце і кожну нагоду, щоб забивати голови людям своєю пропаґандою.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Шикаґо, Ілл.

Відкриття і посвячення Народного Дому.

Від довшого ряду літ відчувалась потреба придбання на терені міста Шикаґо-Південь власної домівки і в тому напрямі велось підготовчу працю, а зокрема збирано відповідні фонди, творено окремі комітети, але все це залишалось на мертвій точці.

Нарешті в останньому часі ініціятивний гурток, зложений зі свідомих ваги справи людей, взявся за це важке завдання і постановив побороти всі труднощі та за вияку ціну придбати таку домівку. А труднощів було багато, не так матеріяльних як моральних.

Але ініціятивна група не опускала рук і ще наполегливіше працювала для осягнення своєї цілі. Не маючи можливости набути домівку об'єднаними силами всіх організацій, покликано до життя нову організацію під назвою Українсько - Американська Єдність, на чолі якої стоїть п. Петро Пуцило, українець американського походження, директор ощадностевої Спілки „Тризуб", голова комітету будови школи та місцевий діяч, і йому найбільше треба завдячувати успішність цієї справи. До згаданої організації, згідно зі статутом, можуть належати всі українці без різниці віровизнання чи партійних переконань, за винятком комуністів та підривних або злочинних елементів.

Серед таких обставин набуто Народний Дім, невеликий вправді своїми розмірами, але вповні пристосований до того, щоб в ньому знайти відпочинок, розвагу, місце на сходини чи збори та постійний осідок окремих товариств. Дня 29. травня ц.р. відбулось урочисте відкриття і посвячення того дому. Крім свойого членства та місцевого громадянства, участь у цій урочистості взяли представники численних організацій міста Шикаґо та численні гості.

При тому треба зауважити, що багато з визначних осіб оправдали свою неприсутність у цьому святі з приводу свойого виїзду з Шикаґо на Шостий Конґрес Американських Українців, що саме тоді відбувався в Ню Йорку.

Найбільш зворушливою хвилиною цього свята було торжетвенне відправлення молебна та посвячення дому парохом місцевої гр.-кат. парафії Всч. о. Інокентієм Ричкуном ЧССВ. Потому присутні засіли до спільної гостини, під час якої передано численні привіти, чи то письменні чи особисті, та виголошено цілий ряд промов. Великим підбадьоренням для присутніх були привіти, які наспіли від Центральних Установ, а саме від Головного Уряду Українського Народного Союзу та від Українського Конґресового Комітету Америки з ґратуляцією і бажанням повних успіхів у дальшій праці. З великим вдоволенням прийнятий був також привіт тут. лікаря д-р Василя Стефурака, який до своїх бажань долучив також свою щедру пожертву у сумі 100 долярів, що дало почин до складання більших або менших пожертв іншими гостями.

Усні привіти зложили п. Іван Павлик іменем СУМА ім. Павлушкова Шикаґо-Північ, п. Михайло Кришталь іменем Окружного Комітету Відділів Українського Народного Союзу, п. Коцелко іменем Дирекції Дому Українського Народного Союзу, пані Доманчук іменем Українського Робітничого Союзу, п. Юрчак іменем 205 Відділу Українського Робітничого Союзу, складаючи при цьому від тих же Товариств свої пожертви на Народний Дім.

З промовами виступали від Дирекції Народного Дому п. Петро Пуцило й інж. Харів, потім місцевий парох Всч. о. Інокентій Ричкун ЧССВ., всі згадані вище представники окремих товариств та поодинокі гості як ген. Омелянович-Павленко, протоєрей о. Омелян Мицик, парох православної парафії ім. Св. Володимира, д-р Степан Самбірський, пані Кавка, інж. Микола Фещенко-Чопівський та інж. Вербин, які в своїх промовах вказували на корисність та потребу такого дому, давали вказівки і напрямні для дальшої успішної праці, яка була б ще одним більше живим пам'ятником для плекання української культури і духовости в Америці.

Сильне враження зробила також відповідна до хвилі такого свята рецитація, прекрасно виконана представником СУМА п. Іваном Павликом.

Врешті всі присутні відспівали кілька народних пісень під проводом члена Дирекції Народного Дому п. Івана Кравчишина. Свято закінчено відспіванням національного гимну.

Для утривалення пам'яті з цього торжественного відкриття і посвячення та історії постання Народного Дому, кожний з учасників вважав для себе честю вписати своє ім'я в пропам'ятну книгу, яка залишиться в архіві на довгі роки живим свідком цієї урочистости.

Незатерте враження з цього свята залишиться в пам'яті учасників, а саме свято наповнило всіх вірою, що місцева громада вповні піддержить так морально як і матеріяльно цю нову домівку для розвитку і добра української спільноти.

М. Х.

ОБРАЗИ, ОБРАЗИ, І... „ФРАНЦУЗЬКІ" ТІСТЕЧКА

Мистецька виставка у Филаделфії відбулася, та не прогула. По фабриках, шпиталях, ресторанах так і не вмовкають балачки на тему наших талановитих, старших і молодших студентів образотворчого мистецтва. Правда, погляди бувають іноді поділені. Деякі згіршуються виставленими актами, хоч щиро кажучи, їх на виставці було дуже мало. Другі боронять той рід мистецтва, як засіб до опанування ліній, ще інші здвигають раменами і кажуть: „ми на тому не розуміємося". Трапляються й такі, що не вірять, будь то би до акту позували живі люди. Це ж „безобразіє", непристойність, гріх. — Та якби воно не було, филаделфійська виставка картин дала цінний перегляд різного роду мистецтва, аж до — французьких тістечок включно. Ні, ні, це не жарти, це щира істина. Ясно, що ці тістечка не висіли на стіні, ані не були оправлені в рами... Вони притягали увагу численного відвідувача так само, як і маленькі картини, своєю досконалою формою, пастелевими красками, вишуканим смаком і... ванілевим запахом Правда, в тому, одному відношенні треба тістечкам віддати перевагу над картинами. Але вертаймося до образів.

Заміжнє жіноцтво проходило мимо мертвої природи (з чайником, цибулею й огірками) майже без жадного враження, подекуди з деякою відразою... зате зупинялося воно радо перед картинами, на яких шуміли дерева, журчав потік і приманювала зелена травичка. Чоловіки бо ж, навпаки, товпилися біля „кулінарної штуки", — розшифровуючи таємницю столітніх, зелених пляшок, що зовсім поприпадали мохом...

Молодим дівчаткам промовляли до сердець квітки й один чарівний молодець, що його „студійці" рисували зі всіх боків...

Біля портрету старшої, огрядної жінки вистоювала цілими годинами якась літня пані, переконуючи себе повсякчас, що вона молодша, гарніша і з кращою фіґурою...

Були на виставці й коні, що їх расовости не посоромилася б найпередовіша, перегонова стайня. — Були руки й ноги, літери, написи, полотно, папір, глина, гіпс, дріт, камінь мармур, одним словом все, що лише можна показати людям. Але найважливіше те, що пробивалося на виставці, це любов до мистецтва і хотіння йому повсякчасно служити!

І. Савицька

ПРОБЛЕМИ ЖИТТЯ НА ФАРМІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ства або участи у спеціяльних групах, де молодь набуває науку практичного життя, як ось клюби, відомі під назвою „4-H" (head, heart, hands, health). Саме цей брак попередньої підготови та досвіду і створює труднощі життя на фармі. Але більшість з фармерських родин намагається поповнити брак досвіду читанням відповідної літератури або участю в місцевих громадських організаціях.

Звичайно, фінансовий стан грає головну ролю в житті молодих фармерських родин. Не зважаючи на деяку допомогу від батьків, питання родинної економіки домінує в родині протягом перших років самостійного родинного життя. Прибутки нереґулярні і дуже часто недостатні для нормального подружнього життя. Необхідність робити позички на купівлю фармерського реманенту, авта, меблів, а часто і самої фарми, турбують молодих господарів. Щоб допомогти родині вийти з цього важкого становища, жінка фармера часто примушена шукати якоїсь праці поза фармою.

Всі ці труднощі часом примушують фармерів кинути думку про господарювання на фармі. Біля одної третини всіх обслідуваних фармерських родин висловились, що вони мають замір кинути фарми, але більшість, проте, міцно вкоренились, задоволені наслідками своєї праці і вважають, що вони мають кращі перспективи на майбутнє, ніж люди, які розпочали якийсь бизнес у місті. І здебільшого молода дружина такого фармера ділить з ним його амбіції, його надії на краще майбутнє і його працю.

Загальна Рада

Членство в Українському Народному Союзі — це ваш національний обов'язок і особистий інтерес! Вступайте в члени У. Н. Союзу!

ДЕМОНСТРУЄ, ЯК МОЖНА ПЛИСТИ В КАЙДАНАХ

Джек Лален, колишній „Містер Америка", готується демонструвати, як в'язень з Алькатрац (в'язниця на острові коло Сан Франсіско) може переплисти закований у кайдани через морський пролив від в'язниці до пристані в Сан Франсіско.

Сенат ратифікував Женевську конвенцію про полонених

Вашингтон. — Сенат одноголосно ратифікував Женевську конвенцію, яку заключено ще в 1949 році, і яка вирішує справу трактування воєннополонених та цивільних арештованих під час війни. ЗДА — це 48 держава, яка ратифікувала цю конвенцію. Совєти ратифікували її в травні минулого року. Бувший президент Труман просив ще в квітні 1951 року ратифікувати цю конвенцію, але продовжувана війна в Кореї і затримання полонених в неволі після перемир'я — не створювали прихильної атмосфери для ратифікації Женевської конвенції. Після того, як останньому тижні по шинках, і ли чотирьох американських полонених, державний секретар просив Сенат ратифікувати цю конвенцію, яка в своїй основі містить постанови Газької конвенції з 1907 року, зміненої дещо в Женеві в 1929 році. Нові зміни в цій конвенції пороблені на основі практики з італійської кампанії в Абісинії, громадської війни в Еспанії та другої світової війни. Сенатор Новленд заявив, що ніхто не може передбачити, чи Совєти шануватимуть постанови цієї конвенції, бо вони, хоч і підписали її в 1954 році, то ще й досі тримають в неволі полонених із другої світової війни.

Атомовий фахівець про недостачу науковців

Шикаго. — Член Комісії Атомової Енергії д-р Віллярд Ф. Ліббі сказав, що недостача науковців та інженерів загрожує безпеці країни. „Наша перевага в кращій військовій технології, казав Ліббі, загрожена, бо найбільша недостача науковців існує в тих ділянках, які важливі для державної оборони." Д-р Ліббі промовляв на конвенції Крайового Виховного Товариства. На його думку — „науковці — це невід'ємна частина модерного життя", і тому всіми способами треба дбати про те, щоб число фахівців постійно зростало. Ліббі гадає, що надто низькі платні для вчителів середніх шкіл — це причина того, що не може збільшуватися число науковців. Представник Американського Лікарського Товариства д-р В. В. Бавер заявив, що в найближчих роках не буде недостачі лікарів в ЗДА, і тому лікарська професія не хоче федеральних субсидій на розбудову шкільництва.

● **У Кенії**, африканській колонії Англії, панують далі такі „приємні" відносини, що ось у минулому місяці червні вбито 303 членів організації Мав-Мав, 131 арештовано, а 300 самі піддалися.

● **Бувший президент** Герберт Гувер дістав нагороду Нюйоркського Республіканського Клюбу за те, що комісія, яку він очолював, запропонувала ощадити коло 15 більйонів долярів в федеральному бюджеті.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ШИКАГО, ІЛЛ. — Повідомляємо членів, що піврічні збори Відд. 125, Сестр. Благовіщення, відбудуться у вівторок, 19. липня, о год. 7:30 веч., в „Союзовім Домі" при 843 N. Western Ave. Присутність членів побажана. — Управа.

ЕМБРІДЖ, ПА. — Б-во св. Василія, Відд. 161, повідомляє членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 16-го липня, о 7-ій год. веч., в залі УНС при 600 Glenwood Ave. Обов'язком всіх членів бути на зборах. — К. Кудрич, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. — Б-во св. Арх. Михаїла, Відд. 147, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 17-го липня, в парафіяльній залі, 803 Фронт стр., в 2-ій год. попол. Просимо членів прийти на збори і платити свої вкладки. Повідомляємо членів, що У. Н. Союз наложив на наш відділ 22 членів приєднати в цій кампанії. Ми повинні всі стати організаторами тай сповнити Братський обов'язок. Кожний, хто приєднає члена, дістане нагороду. Довгуючі, якщо не заплатять своїх вкладок цього місяця, будуть суспендовані як старші так і діти. — І. Заворський, предс.; Г. Біленкий, кас.; І. Федорак, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — 397 Відд. повідомляє своїх членів, що побір вкладок буде в суботу 16 липня від год. 7:30 до 8-ої веч. і в неділю 17 липня від 12 — 1:30. Довгуючих просимо вирівняти залеглості, також багато з членів ще не забрали своїх дивіденд. — М. Субтельний, предс.; О. Штогрин, секр.

ГЕМТРЕМК, МИЧ. — Т-во Згода, Відд. 20, повідомляє членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 16-го липня, о год. 7-ій веч., в Укр. Хаті при Ґрейлінґ вул. Обов'язком кожного члена прийти, буде фінансовий звіт за 6 місяців контр. комісії і фінан. секретаря і є важні справи до полагодження. — Д. Білик,, предс.; Н. Триш, рек. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Піврічні збори 117 Відділу, Запорозької Січі, відбудуться в суботу, 16 липня, в год. 8-ій веч., в приміщенні при 33 Е. 7-ма вул. Просимо всіх членів обов'язково явитися, бо є важні справи до полагодження. — С. Кучма, пр.; М. Корчинський, кас.; В. Калина, фін. секр.

ШИКАГО, ІЛЛ.—Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 252, відбудуться в неділю, 17-го липня, о 12-ій год. вполудне, у залі при 2250 Кортез. Довгуючі члени якщо не прийдуть і не вирівняють вкладок, будуть суспендовані. — Когут, секр.

ЙОНГСТАВН, О. — Т-во ім. О. Басараб, Відд. 348, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні і піврічні збори відбудуться в суботу, 16. липня, о год. 7-ій веч. Проситься довгуючих прибути і заплатити свій довг. — М. Черніґа, предс.; М. Періг, секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Бр. св. о. Николая, Відд. 369, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 17. липня, о год. 4. попол., в церковній залі. Проситься всіх членів прибути на збори і вирівняти місячні вкладки. — Управа.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 17-мільйонового майна УН Союзу.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Подається до відома, що піврічні збори Б-ва св. Иосафата, Відд. 217, відбудуться в неділю, 17 липня, о год. 2, в парафіяльній залі при вул. Гудсон Евеню. Просимо всіх членів явитися на збори та вислухати піврічного звіту контроль. комісії. Довгуючих членів проситься вирівняти свої залеглі довги. — В. Колодяньський, предс.; Н. Іванів, фін. секр.; І. Деркач, кас.; М. Макусій, рек. секр.

БОФАЛО, Н. Й. — Б-во св. о. Николая, Відд. 127, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 17-го липня, зараз по великій Сл. Божій, в церковній залі при Філмор і Онейда вул. Урядники полагоджують справи майже кожної неділі в згаданий час і залі. Просимо членів сповняти свої обов'язки, а членів, які були суспендовані проситься вирівняти свої залеглости, щоб можна прийняти наново. Пригадується членам відібрати свої чеки дивіденди. При вплачуванні вкладок проситься не забувати зголошувати своїх знайомих в члени до У. Н. Союзу. — І. Була, предс.; П. Володка, фін. секр.; М. Левицький, рек. секр.

ГАРТФОРД, КОНН. — Б-во св. І. Хрестителя, Відд. 277, подає до відома членів, що загальні збори відбудуться 17-го липня о год. 3-ій попол. в У. Г. Клюбі при 53 Whitemore St. Того ж дня відбудеться збірка вкладок після обох Сл. Божих, на церковній залі. Членів, що залягають з вплатою вкладок, просимо вирівняти. — Управа.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Піврічні збори Т-ва Запорозька Січ, Відд. 206, відбудуться в неділю, 17-го липня, в парафіяльній залі при 74 Геррис Еве., о год. 1-ій попол. Просимо всіх членів прибути на ці збори, будуть важні справи до обговорення і до полагодження, як також звіти уряду і контролі з діловодства за минулий піврік. У. Н. Союз веде кампанію за новими членами, просимо членство взяти активну участь у приєднуванні нових членів до свого відділу. Можете використати нагоду та вписати своїх дітей, приятелів і знайомих в ряди членів У.. Н Союзу. — М. Чагарин, предс.; І. Кокольський, секр.

АНСОНІЯ, КОНН. — Т-во ім. А. Бончевського, Відд. 10, повідомляє всіх своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 17. липня, зараз по першій Службі Божій, в параф. залі. Проситься всіх членів прийти на збори, вирівняти залеглі членську вкладки та вписуйте своїх дітей до У. Н. Союзу. — М. Хома, предс.; В. Глива, секр.

✝

З глибоким сумом повідомляємо всіх Друзів і Знайомих, що дня 10 липня 1955 р. після тяжкої недуги, прийнявши Найсвятіші Тайни, упокоїлася в Бозі на 30-му році життя, наша Найдорожча Дружина і Мама

бл. п. МАРТА СЕНЬКО.

Похорон відбудеться в середу, 13 липня. Винос тіла о 8-ій год. ранку з похоронного заведення М. Кошека в Трентоні (при розі Broad & Chestnut Sts.)

Прибиті горем

Муж ЮРІЙ, донька НАТАЛЯ та Рідня.

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього відійшла від нас у вічність по тяжкій і довгій недузі дня 1 липня 1955 р.

НАЙДОРОЖЧА ЖЕНА

МАРІЯ СУХОВИЧ.

Ідучи за голосом серця, цією дорогою складаю щиру подяку всім, що спішили мені з потіхою в часі недуги і по смерти Покійної.

Дякую всім Приятелям і Знайомим за відвідини Жени в лікарні і в дома в часі її недуги та за молитви за її здоров'я.

Рівнож дякую всім за відвідини Покійної в похоронному заведенні та за участь в похороні.

Дякую за жертви Служби Божої за спокій душі та за зложення вінків на могилі Покійної.

Щиро дякую Всечеснішим Отцям: Протоігуменові Лотоцькому з Церкви св. Юрія в Ню Йорку, Деканові Луцишину і о. Панасюкові з Jefferson за похоронні Богослужби.

Горем прибитий муж

МИХАЙЛО СУХОВИЧ.

✝

Посмертні Згадки

ОМЕЛЯН ПІДГАЙНИЙ, довголітній член 361 Відд. У Н. Союзу в Ню Йорку, помер 8-го липня 1955 р. Панахида відбулася 11-го липня о год. 8-ій, а похорон 12-го липня з похоронного заведення П. Яреми. Покійний оставив у смутку дружину Анну, синів Вільяма й Едварда, дочку Олександру і 2 внуків. — В. Й. П.!

Управа 361 Відд.

● РОЗШУКИ ●

Пошукую брата ВАСИЛЯ ПАВЛЮК з села Джюрів, пов. Коломия, який працював у Німеччині ще 1945 р. Хто знав би про нього, прошу зголоситись на адресу:

JURIJ PAWLUK

752 Clarence Street,

Cleveland 13, Ohio, U.S.A.

ТАРЗАН, ч. 3497. Нишком поцупили

IN THE VILLAGE OF THE DURU, A SLAVE WAS PREPARING BREAKFAST FOR HIS ARAB MASTER

THE MARAUDERS RUSHED TO THE SCENE. AS THEY WERE JABBERING, SOME ANGRY, SOME AFRAID--ANOTHER SANK TO THE GROUND, THE SECOND VICTIM OF A SHARP-EYED DURU MARKSMAN!

В селі племени дюрю невільник приготовляв сніданок для свого арабського пана . . .

. . . коли нагло мовчазний посланець смерти задзичав з лісу!

Мародери вбігли на місце дії. Коли вони бурмотіли, деякі сердиті, деякі перестрашені... ще один повалився на землю — друга жертва бистрого і вправного стрільця з племени дюрю!